

Sygn. akt III AUa 1307/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Świerk
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Marcjanna Górską (spr.)
Protokolant: stażysta Katarzyna Sugier	

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2014 r. w Lublinie

sprawy B. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy B. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 27 września 2013 r. sygn. akt VIII U 3796/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1307/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił B. W. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z dnia 18 lutego 1983 r.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego, nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy oraz na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentował, co najmniej 15 – letniego okresu wykonywania prac w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. W. domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury podnosząc, że posiada udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach albowiem w (...) D. jako pracownik był zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnikowego -traktorzysty.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie domagał się jego oddalenia wskazując, że w okresie od 9 sierpnia 1976 roku do 15 września 1991 roku wnioskodawca wykonywał pracę na rzecz (...) Spółdzielni (...) D. jako jej członek.

Wyrokiem z dnia 27 września 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie. Rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony B. W. urodzony (...) w dniu 19 października 2012 roku złożył wniosek o emeryturę załączając między innymi świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez syndyka Masy Upadłości (...) Spółdzielni (...) D. z dnia 8 października 2012 roku stwierdzające, że w okresie od 9 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę jako kierowca ciągnika kołowego – wykaz B, dział VIII, poz. 3 na stanowisku kierowca ciągnikowy wymienionym w wykazie B, dziale VIII, poz. 3 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały nr (...) Zarządu Centralnego Związku (...) Spółdzielni (...) z dnia 15 marca 1984 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach oraz zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy wystawione przez archiwum (...) D. w dniu 26 października 2002 roku, z którego wynikało, że w okresie od 9 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku odwołujący się był członkiem spółdzielni oraz był w niej zatrudniony i wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni.

Sąd wskazał, że w (...) Spółdzielni (...) w D. wnioskodawca wykonywał pracę jako jej członek – na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. Przy przyjmowaniu w poczet członków spółdzielni musiał uiścić bezzwrotny wkład pieniężny w wysokości około 2 milionów starych złotych.

W okresie członkostwa w (...) w D. ubezpieczony pracował na stanowisku kierowcy ciągnika kołowego o masie około 2 ton oraz kierowcy samochodów ciężarowych marki U., S., J. o ciężarze całkowitym przekraczającym 3,5 tony. Powierzone mu prace wykonywał przez cały rok.

Wiosną i latem wykonywał prace polowe, bronowanie, kultywację, wysiew nawozów, zboża, kukurydzy, kopanie studni głębinowych, przewożenie rur, następnie pracował przy wywozie szamba, serwatki. W okresie zimowym zajmował się odśnieżaniem oraz posypywaniem dróg solą i piaskiem.

Jako członek spółdzielni ubezpieczony uczestniczył również w zebraniach spółdzielni, które odbywały się zazwyczaj dwa razy do roku oraz raz w roku brał udział w wyborach zarządu.

Za wykonywaną pracę ubezpieczony otrzymywał raz w miesiącu (do 10 dnia każdego miesiąca) wynagrodzenie uzależnione od przepracowanych godzin i dniówek. Jego wysokość była również uzależniona od aktualnych dochodów spółdzielni, które wpływały na wysokość stawek godzinowych. Kiedy spółdzielnia wypracowała w danym roku dochód, to był wypłacany jej członkom pod koniec roku w postaci wyrównania, którego wysokość była uzależniona od wypracowanych dniówek obrachunkowych. Członkom spółdzielni wypłacano również trzynaste pensje.

Sąd podkreślił, że powyższych ustaleń dokonał na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, t.j. zaświadczenia o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy, świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zeznania wnioskodawcy oraz zeznania świadków: S. P. i I. W.. Dowody te obdarzył wiarą albowiem ich treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron, poza tym nie budziły one również wątpliwości Sądu.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest nieuzasadnione. Cytując treść art. 184 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., Nr 153 poz. 1227 ze zm.), § 2 ust.1, § 3, § 4 ust. 1 oraz § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), Sąd pierwszej podkreślił, że z przepisów tych

wynika, iż możliwość przyznania emerytury w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odnosi się wyłącznie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu, należało ocenić, czy wykonywana przez wnioskodawcę praca w (...) D. była świadczona w ramach stosunku pracowniczego. Odwołując się do dokumentacji zawartej w aktach emerytalnych a także zeznań wnioskodawcy i świadków, Sąd wskazał, że wynika z nich bezspornie, że B. W. był członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej i otrzymywał – co sam przyznał - wynagrodzenie w dniówkach obrachunkowych.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z treścią art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Według Sądu, z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż świadczenie pracy w oparciu o członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej wyklucza przyjęcie, że dana osoba wykonywała pracę w warunkach szczególnych, uprawniającą do emerytury we wcześniejszym wieku. Jako przykład Sąd wskazał wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, w sprawie II UK 142/04, gdzie Sąd Najwyższy stwierdził, że praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) a przedstawione w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach ograniczenie prawa do wcześniejszej emerytury jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika, nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP). Identyczne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 21 października 2009 roku w sprawie I UK 115/09 oraz w wyroku z dnia 8 grudnia 2009 roku w sprawie I UK 186/09.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu pierwszej instancji, okresu świadczenia pracy przez B. W. jako kierowcy ciągnika kołowego - traktorzysty, pomimo posiadania przez wnioskodawcę świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie można uznać za okres wykonywania pracy w takich warunkach dla celów ustalenia prawa do emerytury we wcześniejszym wieku. Oznacza to, że wnioskodawca nie spełnił warunków do ustalenia mu prawa do spornego świadczenia, co powodować musiało oddalenie odwołania.

Z tych względów i na podstawie przytoczonych przepisów i art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku złożył ubezpieczony B. W.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w szczególności art. 32, 27 i 184 poprzez przyjęcie, że nie przysługuje mu prawo do emerytury w związku z wykonywaniem pracy na rzecz spółdzielni poza stosunkiem pracy oraz przepisów postępowania przez błędną i sprzeczną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez ustalenie, iż we wskazanych w wyroku okresach ubezpieczony nie był pracownikiem (...)Spółdzielni (...) D.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu emerytury, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł między innymi, że wbrew ustaleniom Sądu pierwszej instancji, fakt jego pracowniczego zatrudnienia od sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku w (...) Spółdzielni (...)D., znajduje potwierdzenie w wydany mu świadectwie pracy oraz świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Dokumentów takich nie wydaje się bowiem osobie zatrudnionej, będącej wyłącznie członkiem spółdzielni. Skarżący podkreślił, że do dokumentów tych Sąd pierwszej instancji się nie ustosunkował poprzestając na ogólnym stwierdzeniu, że ze zgromadzonych dokumentów bezspornie wynika, iż wnioskodawca był członkiem spółdzielni. Nadto apelujący podniósł, że same jego zeznania nie mogą być wystarczającym dowodem, gdyż mógł on podczas składania zeznań nie mieć pełnego rozeznania, co do różnic między stosunkiem pracy a stosunkiem spółdzielczym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i jako taka podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Ustalenia te Sąd Apelacyjny akceptuje i przyjmuje za własne, co powoduje, że nie zachodzi potrzeba ich ponownego szczegółowego przytaczania.

W stanie faktycznym sprawy przedmiotem sporu było prawo B. W. do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z treścią ust. 1 wskazanego przepisu, ubezpieczonym urodzonym po dacie 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Dodatkowe warunki określa ust. 2 przepisu, ustanawiając wymóg nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (od dnia 1 stycznia 2013 roku warunek ten nie obowiązuje).

Jak wynika zatem z cytowanego przepisu, stanowi on samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury, a odwołanie do art. 32 ustawy, dotyczy tylko wieku emerytalnego (por. uchwałę z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199, wyrok dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269). Zważywszy jednak na fakt, że wskazany wyżej przepis art. 32 ustawy nie zawiera unormowania w zakresie wieku wymaganego do nabycia prawa do emerytury, odsyłając w tej materii do przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4), zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm. - por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNP 2002 nr 10, poz. 243). Do przepisów dotychczasowych, w zakresie dotyczącym posiadania na dzień wejścia w życie ustawy, okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odwołuje się także cytowany wyżej przepis art. 184 ust. 1 ustawy.

W rezultacie aktem prawnym regulującym wskazaną wyżej problematykę (wymaganego wieku i okresu pracy w szczególnych warunkach) jest powołane wyżej rozporządzenie Rady Ministrów. Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie zaś do unormowania zawartego w § 4 ust. 1 tego aktu, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W rozpoznawanej sprawie, co prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji, kwestią sporną było spełnienie przez wnioskodawcę warunku dotyczącego posiadania na dzień wejścia w życie ustawy wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w rozmiarze co najmniej 15 lat. Organ rentowy bowiem nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach pracy wnioskodawcy wykonywanej w (...) Spółdzielni (...) D. w okresie od 9 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku ponieważ w tym okresie ubezpieczony wykonywał pracę jako członek spółdzielni, nie będąc jej pracownikiem.

Zasadnicze zatem znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w wymienionym wyżej okresie, a mianowicie czy praca ta wykonywana była w ramach stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny podziela w całej rozciągłości przedstawioną przez Sąd pierwszej instancji argumentację prawną odwołującą się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, że przewidziana w cytowanym wyżej art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS możliwość nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 1 ustawy dotyczy tylko ubezpieczonych posiadających status pracownika i pod warunkiem wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie ma racji apelujący, że zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że w (...) D. w okresie od 9 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku był zatrudniony w

ramach stosunku pracy. Fakt wystawienia odnośnie tego okresu świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wbrew przekonaniu skarżącego nie jest wystarczający do uznania pracowniczego zatrudnienia. Wprawdzie należy zgodzić się z sugestią apelacji, że istotą tych dokumentów jest potwierdzenie pracowniczego zatrudnienia (art. 97 k.p.), to jednak decydujące znaczenie ma ustalenie rzeczywistej treści stosunku prawnego w ramach którego wykonywana była praca na rzecz (...)Spółdzielni (...) D.. Zauważyć w tym miejscu należy, że wymienione dokumenty nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający świadectwa nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2011 roku, I UK 107/11 – LEX nr 1084700).

Tymczasem zebrany w sprawie materiał dowodowy, prawidłowo oceniony przez Sąd pierwszej instancji, w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje, że B. W. pracę w (...) D. we wskazanym wyżej okresie wykonywał jako członek spółdzielni. Mianowicie stwierdzenie takie zawarte zostało w wystawionych apelującemu dokumentach w postaci zaświadczeń o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy (k.19 i 20 a.r.), gdzie wskazano, że B. W. był członkiem spółdzielni od dnia 9 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku oraz, że był zatrudniony w spółdzielni i wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni. Dokumenty te zawierają nadto informację odnośnie liczby dni przepracowanych przez ubezpieczonego w poszczególnych latach oraz uzyskanego dochodu w oparciu o karty ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego oraz wykazu przepracowanych w poszczególnych miesiącach dni pracy i zaliczonych dniówek obrachunkowych za poszczególne lata.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak jest jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania prawdziwości przedmiotowych dokumentów, czego - co wymaga podkreślenia - nie czyni tego także sam ubezpieczony. Oznacza to, że okres wykonywania pracy w (...) D. wynikający ze stosunku członkostwa, nie mógł być uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach, bez względu na rodzaj wykonywanych czynności.

W konsekwencji, zasadnie Sąd pierwszej instancji przyjął, nie naruszając wskazanego w apelacji prawa materialnego, że B. W. nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku na podstawie art. 184 ustawy albowiem udowodnił posiadania na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego, co najmniej 15 lat. Zarzuty apelacji okazały się zatem całkowicie nieusprawiedliwione, co powodować musiało oddalenie tego środka odwoławczego.

W tym miejscu, podkreślić należy, iż dokonanej wyżej oceny zaskarżonego wyroku, nie podważa zawarte w jego uzasadnieniu oczywiście nieuprawnione stwierdzenie, że ubezpieczony pracę w (...) Spółdzielni (...) w D. wykonywał jako jej członek – na podstawie spółdzielczej umowy o pracę (k.38v-39). Analiza dalszych, omówionych wyżej ustaleń i rozważań Sądu Okręgowego, jest bowiem prawidłowa i w pełni uzasadnia rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku.

Mając powyższe na uwadze i z mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.